

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 571/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

425/2009. (XII. 2.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a budaörsi lakos panaszosnak¹ a (...) elnökeként és képviselőjeként 2009. július 10-én előterjesztett **panaszát** a 2009. december 2-án tartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést fogantatosító szerv – a Budaörsi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos – mint a (...) elnöke – 2009. július 10-én adta postára beadványát, melyben egy 2009. július 4-ei budaörsi rendezvényen történt rendőri fellépés kapcsán kéri a Testület vizsgálatát.

A panaszos előadása szerint 2009. július 4-ére pártja és a Magyar Gárda közös lakossági fórumot hirdetett meg a budaörsi Városi Klubba. Mivel ez nem közterület, így a rendezvényt nem is kellett bejelenteni. A rendezvény meghirdetésekor még nem született meg a Magyar Gárda Egyesület perében a jogerős ítélet, azonban amint értesültek a feloszlatastról hozott döntésről, sem plakátokat, sem más meghívót nem helyeztek ki, és a fórum hírét sem terjesztették.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A rendezvényt a kérdéses napon 9 órára hirdették meg, a rendezők és a szimpatizánsok már ezt megelőzően gyülekeztek az épület előtt. Körülbelül 10 perccel 9 óra előtt három rendőrautó jelent meg a helyszínen, és a kiérkező rendőrök igazoltatni kezdtek, illetve kérdőre vonták a jelenlévőket. Ezt a panaszos érthetetlennek tartja, mivel a gárdisták „civilben” voltak jelen. Megjegyzi azt is, hogy az egyik gárda-szimpatizánst arra kötelezték a rendőrök, hogy az árpádsávós címet ábrázoló pólóját vegye le, végül azonban megelégedtek azzal, ha kifordítva vegye magára.

Az események hatására a panaszos elmondása szerint több érdeklődő távozott, a részvételtől elrettentették őket a látottak és a rendőrség oszlásra utaló kijelentései. A fórum továbbá negyed órás késéssel vette kezdetét.

A rendezvény elején a Magyar Gárda képviselőjében megjelent személy a résztvevők számára nyilvánvalóvá tette, hogy a másodfokú ítéletre tekintettel a Gárda nem tart toborzást. Ezt követően „általános ismeretterjesztő beszélgetés” kezdődött, illetve politikai témákról, a pártba való belépésről, a támogatási lehetőségekről tartottak a szervezők ismertetőt.

A résztvevők 10 óra körül értesültek arról, hogy a Magyar Gárda egyik – civilben lévő – tagját az épület elől elvitték a rendőrök. A helyszínen eközben jelent meg a Hír TV két munkatársa, akik engedélyt kértek a forgatásra. Néhány perccel később „egy tucat rendőr” – néhányan civilben, mások egyenruhában – érkezett a terembe, és „durván közölték”, hogy lakossági bejelentés alapján vizsgálják, hogy valóban a Magyar Gárda tart-e toborzást, mivel ez kimeríti a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 212/A. §-ába ütköző egyesülési joggal való visszaélés cselekményének megalapozott gyanúját.

A panaszos szerint a kiérkező rendőrök nem adtak lehetőséget a helyzet tisztázására, leállították a fórumot, mindenkit igazoltattak, majd „hosszas adminisztráció után” lefoglaltak egy „[párt]os felvételi kérelmet, egy szórólapot, egy rovásírást tartalmazó papírt és néhány jegyzetet”. A panaszos álláspontja szerint az akciót „elképesztő arroganciával és erőszakossággal” hajtották végre, több mint fél órán át tartották fel a fórum résztvevőit, így távozásuk után – idő hiányában és a résztvevők feldúlt lelkiállapota miatt – a fórumot nem tudták folytatni. A [párt] budaörsi szervezete által korábban tapasztalt korrekt rendőri hozzáállás helyett „értelmetlen, brutális, félelemkeltő” fellépést tapasztaltak, amelyre „semmilyen elfogadható indok nem szolgált alapul”. A fellépés háttérében központi utasítást gyanítanak, amely rossz történelmi emlékeket idéz. Kérte a Testület állásfoglalását azért, hogy a rendőrségben megrendült bizalom helyreállhasson.

A panaszos elmondása szerint a rendőri intézkedés folytán többen távoztak még a rendezvény megkezdése előtt, és az elrettentő rendőri fellépés miatt nem vettek részt a meghirdetett rendezvényen. A rendőri jelenlét miatt a rendezvényt csak negyedórával később tudták megkezdni. A rendezvényen történtek miatt a félbeszakadást követően nem is folytatták a fórumot.

A fentiek alapján a panaszos kéri a Testület állásfoglalását arról, hogy lakossági bejelentés esetén a rendőrségnek az intézkedést megelőzően meg kell-e győződnie a bejelentés igazságtartalmáról, ugyanis ezt szerinte a rendőrség a konkrét esetben elmulasztotta, és a Magyar Gárda tagtoborzójaként kezelt egy olyan rendezvényt, amely a [párt] törvényes rendezvénye volt.

Kérdéses számára az is, hogy zaklathat-e a rendőrség a ruházatuk miatt olyan személyeket, akik sem önkényuralmi jelképet, sem egyenruhát nem viselnek.

Sérelmezi továbbá a rendezvény szervezésében segítséget nyújtó, a helyszínről előállított személlyel szembeni rendőri fellépést, aki a rendőri állítással ellentétben nem viselte a Magyar Gárda egyenruháját.

Megkérdőjelezi a rendőri fellépés jogszerűségét, mivel a rendőrök lehetőséget sem adtak a helyzet tisztázására, tehát annak bizonyítására, hogy a teremben nem gárdista toborzás zajlik. Kéri a Testületet, foglaljon állást abban a kérdésben, hogy a rendőrségnek van-e lehetősége arra, hogy ilyen esetben a rendezvény helyszínén igazoltasson, azt feloszlassa, papírokat kobozzon el, és a jelenlévő előadókat és érdeklődőket tanúként órákon át kihallgassa a rendőrkapitányságon.

A Testület munkatársa a panaszban foglalt körülmények pontosítása érdekében 2009. november 23-án telefonon kereste meg a panaszost. A panaszos kérdésre válaszolva előadta, hogy a panaszban ismertetett eseményeknél személyesen nem volt jelen, és a panaszbeadványt sem saját személye kapcsán, hanem kifejezetten a (...) elnökeként – mint a szervezet képviselőjére jogosult személy – terjesztette elő, mivel álláspontja szerint az említett rendőri intézkedések a szervezet – mint a rendezvény szervezője – jogainak érvényesítését súlyosan korlátozták. Hozzáfűzte, hogy elsődlegesen nem az intézkedések jogalapját kérdőjelezi meg, hanem aránytalanságuk miatt kívánt szót emelni.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A beszerzett dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A Budaörsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának 2009. július 4-én kelt hivatalos feljegyzése szerint 9 óra 20 perckor állampolgári bejelentés érkezett arra vonatkozóan, hogy a Budaörs, Károly király u. 3. szám alatti ifjúsági ház előtt a Magyar Gárda tagjai (kb. 20 fő) gyülekeznek. A kiérkező (...) r. őrnagy forrónyomparancsnok megállapította, hogy a helyszínen 20-30 fő tartózkodik, és a Magyar Gárda tagtoborzása folyik, ezért a rendőrök megkezdték a „szükséges intézkedéseket”. Az intézkedés módjaként a feljegyzés a következőket jelölte meg: „igazoltatás, előállítás, pk-k értesítése”. A feljegyzés a bejelentés és a kivonulás időpontját egyaránt 9 óra 20 percben rögzítette.

2) (...) r. törm. és (...) r. őrm. 2009. július 4-én kelt jelentése szerint a rendőri egységek 9 óra 20 perckor az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a panaszban említett helyszínen, mivel állampolgári bejelentés érkezett, hogy ott a Magyar Gárda tagjai gyülekeznek. Kierkezésüket követően – a jelentésben rögzített nevek alapján – öt személyt, köztük a panaszost igazoltatták, ezt az ügyeletes tisztnak szóban jelentették, majd további intézkedésig a helyszínt biztosították.

3) (...) r. őrm. és (...) r. törm. közösen elkészített jelentésük szerint 10 óra 20 perckor érkeztek a panaszban említett cím alatt lévő ifjúsági ház előtti területre, majd a helyszínen lévő forrónyomos parancsnok, (...) r. őrnagy vezetésével bementek az épületbe, ahol utasításra igazoltatták a helyiségben tartózkodókat – a jelentés tanúsága szerint 15 főt – akik közül a körözési nyilvántartásban senki nem szerepelt. Ezt követően az épületet elhagyták, és a környező utcákban folytattak fokozott járőrtevékenységet.

Ugyanezen két rendőr jelentést készített arról is, hogy 11 óra 10 perckor az ügyeletvezető utasítására megjelentek a Károly király utcában. Feladatuk adatgyűjtés és tanúkutatás volt azzal összefüggésben, hogy az ifjúsági ház előtti területen a Magyar Gárda tagjai gyülekeztek. A helyszínen meghallgattak három, a közelben élő, dolgozó személyt, akik a kérdéses eseményről érdemi információval nem szolgáltak. A rendőrök az utcából 11 óra 25 perckor távoztak.

4) A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetője a Testület megkeresésére írt válaszlevelében az alábbiakat rögzítette.

2009. július 4-én 9 óra 20 perckor lakossági bejelentés érkezett a kapitányság ügyeletére, miszerint a jogerősen felosztatott Magyar Gárda Egyesület tagjai a Városi Klub előtti területen gyülekeznek, feltételezhetően tagtoborzás folyik. A válaszlevél szerint „a későbbi kihallgatások során a résztvevők elmondása alapján tisztázódott, hogy a [párt] végzett tagtoborzást”.

A bejelentés alapján három járőrpár érkezett percekon belül a helyszínre, akik ellenőrizték a bejelentésben foglaltakat, ennek érdekében a jelenlévőket igazoltatták, a továbbiakban pedig a helyszínre érkező parancsnok utasítása szerint jártak el: „figyelmeztettek, helyszínt biztosítottak, adatot gyűjtöttek, előállítottak”.

Az intézkedések jogalapjaként a levél a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 14. § (1) bekezdését – figyelemmel a 2. § (3) bekezdésére –, a Btk. 212/A. §-át, a szabálysértésekről szóló 1999. LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 142/A. §-át, az Rtv.-t (közelebbi hivatkozás nélkül), valamint a 2210/09. számú, 2009. július 3-án kiadott ORFK „vezetői ajánlást” jelölte meg. A levél megjegyzi, hogy az utóbbi dokumentumot 2009. július 8-án visszavonták.

A helyszínen a rendőrök az érintettekkel közölték, hogy az intézkedés elsődleges célja a személyazonosság megállapítása az esetleges későbbi eljárások érdekében. A

szabálysértőkkel közölték a szabálysértés tényét, és felhívták a figyelmüket a cselekmény – úgy mint tagtoborzás, a felosztatott egyesületre utaló jelképek, ruházat viselése (amely „a bírósági állásfoglalás alapján garázdaság szabálysértésnek minősül”) – abbahagyására.

A levél szerint nincs arra vonatkozó információ, hogy a járőrök már a bejelentést megelőzően a helyszínre érkeztek volna, bár valószínű, hogy már korábban is a környéken járőröztek.

Az intézkedések kb. 11 óra 30 percig tartottak, ezt követően visszatérő járőrözésre, illetve a tanúk kihallgatására került sor.

A válaszlevél rögzíti, hogy a Btk. 212/A. §-a szerinti egyesületi joggal visszaélés vétsége miatt a panaszban említett eseményekkel összefüggésben ismeretlen tettes ellen büntetőeljárás van folyamatban, amelynek teljes iratanyagát másolatban mellékeli. Ilyen iratcsomag azonban a Testülethez az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül küldött válaszban nem érkezett, a Testület csupán egy jelenlévő tanúkihallgatásának jegyzőkönyvét kapta meg.

5) A panaszos kapcsán a levél rögzíti, hogy a rendelkezésre álló iratok szerint vele szemben a rendőrök nem intézkedtek.

6) A Testület többszöri, kifejezett kérésére a rendőrség rendelkezésre bocsátotta az országos rendőrfőkapitány nevében 2009. július 3-án kelt „vezetői ajánlást”, amely a Magyar Gárda Egyesület felosztatásáról hozott elsőfokú ítélet ismeretében, figyelemmel a másodfokú – helyben hagyó – ítéletre is, az alábbiak szerint tájékoztatta valamennyi rendőri szervet a kapcsolódó rendezvények és események során követendő rendőri eljárásról, a jogszabályi környezetről.

A levél az elsőfokú ítélet alapján levezeti, hogy a hivatkozott egyesület „olyan tevékenységet végez, amely ténylegesen sérti egyes kisebbségek tagjainak az egyenlő emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait”. A másodfokú ítélet kihirdetéssel jogerőre emelkedett, és az alapján jogellenes az egyesületre „utaló elnevezést használni, nevében jognyilatkozatot tenni, illetve annak képviselőjében eljárni [...], a Magyar Gárdára utaló öltözetet viselni, abban nyilvánosan megjelenni.” Kifejti továbbá, hogy jogellenes az is, „ha valaki a felosztatott szervezet nevében megtartott rendezvényen, vagy egyéb olyan rendezvényen vesz részt, amely a közvélemény számára is felismerhető módon (pl. elnevezések, szimbólumok, zászlók, transzparenszek, öltözet, verbális kommunikáció, célok meghatározásán keresztül stb.) azonosítható a Magyar Gárdával.

Amennyiben a fenti magatartások bármelyike a Gytv. szerinti rendezvény bejelentése során merül fel, az egyeztető tárgyalás során a bejelentőt „figyelmeztetni kell magatartása, illetve a rendezvénye megtartásának jogellenességére, valamint a lehetséges következményekre”.

A rendőri fellépés módját és jogalapját tekintve a levél az alábbiakat rögzíti.

a) A Btk. 212/A. §-ában szereplő egyesülési joggal való visszaélés alapján elfogásra és előállításra kerülhet sor, ha „a helyszínen jelenlévő személyek valamelyike (aki lehet szervező, rendező, a megjelenők egyike, esetleg irányítói szerepet betöltő), a felosztatott Magyar Gárda vezetésében részt vesz. Erre utaló körülményként értékelhető pl. az intézkedés alá vont, illetve tanúként bevonható személyek nyilatkozata, a szervezet vezetésére utaló megbízatás, elnevezés, titulus, »beosztás«.”

b) Tömegosztatásra akkor kerülhet sor, ha a gyülekezési jog gyakorlása bűncselekményt vagy bűncselekményre való felhívást valósít meg. Ennek megítélése során fokozott körültekintéssel kell eljárni, elsősorban az egyének elleni intézkedések indokoltak, a tömeggel szemben csak akkor lehet fellépni, „ha az egyénnel szembeni intézkedésre már nincsen mód, mivel a jogsértés tömegessé vált, a rendezvény egészére jellemző és a rendőri intézkedéssel a rendezvény törvényessége már nem biztosítható”.

c) Mivel a bírósági ítélet szerint a felosztatott szervezet által kifejtett tevékenység alkalmas félelemkeltésre, a szabálysértésekről szóló Szabs. tv. 142/A. §-ában nevesített garázdaság szabálysértése alapján lehet intézkedni, „ha a megvalósított tényállás alkalmas megbotránkozás vagy riadalom keltésére”. A levél hivatkozik az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontjára, miszerint az a személy állítható elő, aki a szabálysértést annak abbahagyására történő felszólítás ellenére folytatja, illetve akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni.

A levél megjegyzi, hogy az ítéleti indokolás szerint „önmagában a Magyar Gárdára utaló öltözet viselése, az abban történő nyilvános megjelenés, továbbá olyan rendezvényen való részvétel, amely a közvélemény számára is felismerhető módon azonosítható a Magyar Gárdával, már önmagában alkalmas / alkalmas lehet a garázdaság szabálysértésének megvalósítására”.

A levél szerint az intézkedés során „célszerű” felszólítani az elkövetőket az abbahagyásra, és ennek eredménytelensége esetén kerülhet sor előállításra az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja alapján.

Tekintve, hogy a garázdaság szabálysértése folytán induló eljárás bírósági hatáskörbe tartozik, „a tömeges mértékű előállítás végrehajtása előtt célszerű a bírósággal egyeztetni [...] a szabálysértési őrizetek elrendelése tárgyában”, és amennyiben a gyorsított eljárás lefolytatása akadályba ütközik, az előállításokhoz kapcsolódó cselekmények befejezését követően „indokolt lehet a szabálysértési őrizet mellőzése”.

d) A levél szerint amennyiben a fentiekén túl a kérdéses cselekmény nem csupán alkalmas félelem vagy riadalom keltésére, hanem ez ténylegesen be is következik, a Gytv. 14. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a 2. § (3) bekezdésre, mások jogainak

és szabadságának sérelme miatt – „indokolt lehet a rendezvény, illetőleg a tömeg feloszlata”.

e) A rendőri intézkedések célja minden esetben a szabálysértés és a jogsértő helyzet megszüntetése, a végrehajtás módját pedig a körülmények értékelése alapján kell meghatározni. „A döntés meghozatala előtt mérlegelendő szempont lehet pl. a résztvevők öltözete (pl. egyenruha), a helyszín sajátosságai (pl. sűrűn lakott, városias környezet, kisebbségek lakókörnyezetének közelsége), az eltávozás lehetséges módjai (pl. tömegközlekedés, gyalogos elvonulás, saját tulajdonú, illetve bérelt járművek használata).” A levél szerint „el kell kerülni azt, hogy a rendőri intézkedések célszerűtlen megválasztása miatt a jogellenes magatartás az eredeti résztvevői, szervezői szándékot túlhaladó módon, nagyobb területre terjedjen ki, vagy azt az elkerülhetetlennél jelentősebb számú személy érzékelje”.

f) A levél utal arra, hogy amennyiben a garázda magatartás erőszakkal párosul, akkor garázdaság bűncselekménye miatt szükséges intézkedni.

A Testület az országos rendőrfőkapitány nevében írt levél kapcsán tudomással bír arról, hogy azt később – 2009. július 8-án – visszavonták.

7) A helyszínen készült rendőrségi felvételen az alábbi, a panaszban foglaltak szempontjából releváns körülmények láthatóak.

Az intézkedő rendőrök először az épület előtt, a buszmegálló járdaszíjén álló személyekhez léptek oda az ott lévő személyeket igazoltatták, majd egyiküket egy rendőrségi gépjárműhöz kísérték, átvizsgálás után a rendőrautóba ültették, és távoztak vele.

A felvétel tanúsága szerint a rendőrök az épületben, a rendezvény helyszínén is intézkedtek: tájékoztatták a jelenlévőket arról, hogy lefoglalják az ott található iratokat. A jelenlévők kérdőre vonták a fellépő rendőröket, hogy honnan tudják megállapítani, hogy közülük bárki gárdista. Tagadták, hogy a helyszínen gárdista toborzás folya, legfeljebb a [párt] toboroz, ez utóbbit elismerték. Később a felvételen látszik, hogy a jelenlévőket igazoltatják.

A felvétel alapján rekonstruálható a következő párbeszéd. A kikerülő rendőr közli: „lakossági bejelentés érkezett, hogy itt a Magyar Gárda toboroz”. Az előadói asztalnál helyet foglalók erre azt válaszolják: nem tudják, hogy ez „mire vonatkozik, lakossági fórumot tartunk, politikai beszélgetés, kérdésekre válasz”.

A rendőr később közli: „innentől megkérem a kollégákat, hogy igazoltassanak mindenkit”. A korábban is válaszoló férfi ekkor megkérdezi a rendőröket, hogy „ezt a vádat mivel bizonyítják, én nem tagadom, sőt büszke vagyok rá, de mi bizonyítja, hogy én, vagy ő, vagy ő gárdista”. A rendőr erre azt válaszolja, hogy ezt „az eljárás folyamán fogjuk bizonyítani, most gyanú van, bűncselekmény gyanújával fogjuk

megindítani az eljárást”, és kérdésre tájékoztatja a jelenlévőket arról is, hogy az épület elől elvitt személyt „szabálysértés továbbfolytatása miatt” állították elő. Közli azt is, hogy „szeretnék lefoglalni minden papírt, amit itt találunk”.

A jelenlévők közül ekkor többen kijelentik, hogy csak beszélgetés zajlott, „szó sem volt toborzásról”, mert tudták, hogy „nem lehet ma megtartani”. Az egyik résztvevő közli: „nincs gárda-toborzás, a [párt] toboroz, ezt elismerem”.

A kamera rögzíti azt a – Magyar Gárda fejlécével, „TITKOS” jelzéssel ellátott – formanyilatkozatot, miszerint: „Alulírott ... szülő (gondviselő) engedélyezem és hozzájárulok, hogy ... (név) ... (lakcím), kadét a Magyar Gárda rendezvényén, illetve rendezvényein részt vegyen.” A felvételen azonosítható továbbá egy „Magyar Gárda felvételi adatlap” elnevezésű nyomtatvány, illetve egy taglista, amelyen nevek és elérhetőségek láthatóak, továbbá a település és a „szakasz” megnevezése („Lehel vezér szakasz”). Látható mindezek mellett a [párt] „felvételi kérelem” elnevezésű nyomtatványa is.

III.

A Testület a panaszos által előadott sérelmek vizsgálatakor figyelemmel volt a hatásköri szabályait megállapító Rtv. 92. § (1) bekezdésére, amely szerint az fordulhat a Testülethez, akinek az Rtv. „IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása [...] alapvető jogát sértette”. Ezen rendelkezés értelmében a Testület eljárása kizárólag azon rendőri intézkedésekre terjedhet ki, amelyeket a panaszossal szemben hajtottak végre, amelyek a panaszos személyét közvetlenül érintették.

A panaszos a Testület megkeresése nyomán kifejezésre jutatta szándékát, miszerint beadványát a fent nevezett szervezet nevében és képviselőjében eljárva tette. A Testületnek tehát elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy a panaszban említett eseményekkel összefüggésben felmerülhetett-e a szervezet valamely alapvető jogának megsértése.

Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (a továbbiakban: egyesülési törvény) 1. §-a szerint az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelyet a Magyar Köztársaság elismer, és biztosítja annak zavartalan gyakorlását. Az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van arra, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre vagy azok tevékenységében részt vegyen.

A törvény 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében: „az egyesülési jog alapján a magánszemélyek, a jogi személyek, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei – tevékenységük célja és alapítóik szándéka szerint – társadalmi szervezetet hozhatnak létre és működtethetnek.”

A fenti rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy amennyiben az állami szervek indokolatlanul beavatkoznak egy társadalmi szervezet működésébe (például azzal, hogy a szervezet jogszerűen megtartani kívánt rendezvényét megzavarják), azaz nem biztosítják az egyesülési jog zavartalan gyakorlását, azzal az adott szervezet alapítóinak, illetve a szervezet tevékenységében részt vevő személyeknek az egyesülési jogát megsértik.

Mivel pedig a (...) vezetését ellátó panaszos egyesülési jogának érvényesülése szempontjából nyilvánvalóan nagy jelentősége van annak, hogy a szervezetének égisze alatt megszervezett rendezvény indokolatlan állami beavatkozástól szabadon folyjon le, a Testület megállapíthatónak találta a panaszos alapjogi érintettségét attól függetlenül, hogy ő maga a rendezvényen nem vett részt.

Ezért a hivatkozott alapjogok korlátozása kapcsán a Testület vizsgálta a rendőri fellépés – ezen belül az oszlásra való felhívás és az igazoltatások – jogszerűségét.

IV.

1) A panaszosi és a rendőri leírás nincs összhangban az események kezdetét illetően. A panaszos arról számol be, hogy az említett napon körülbelül 10 perccel 9 óra előtt három rendőrautóval több civil- és egyenruhás rendőr érkezett a Városi Klub elé. Az ott tartózkodó személyeket igazoltatták, és oszlásra utaló kijelentéseket is tettek. A panaszos szerint ennek hatására több érdeklődő távozott.

A rendőrségi iratok ezzel szemben nem említik oszlatás kezdeményezését. A rendőrök szerint a 9 óra 20 perckor tett bejelentés alapján három járőrpár érkezett percekben belül a helyszínre, akik ellenőrizték a bejelentésben foglaltakat, ennek érdekében a jelenlévőket igazoltatták, a továbbiakban pedig a helyszínre érkező parancsnok utasítása szerint jártak el: „figyelmeztettek, helyszínt biztosítottak, adatot gyűjtöttek, előállítottak”. A II. 6. pontban említett válaszlevél hozzáfűzi, hogy a helyszínen a rendőrök az érintettekkel közölték, hogy az intézkedések elsődleges célja a személyazonosság megállapítása az esetleges későbbi eljárások érdekében.

A rendelkezésre álló felvételeken nem látszik, hogy a rendőrök bárkit a helyszín elhagyására szólítanak fel. Szintén a felvételtől látszik, hogy az egyik – jelen panaszban említett és előállítása miatt önálló panaszt is betervező – szervező előállítása hatására sem hagyták el a helyszínt azok, akik a klub előtti eseményeknek tanúi voltak. Az is nyilvánvaló, hogy a klubban is számosan maradtak a rendezvényen való részvétel céljából.

Az ellentmondást a fentiekre is tekintettel erre alkalmas eszközök hiányában a Testületnek nem állt módjában feloldani, így nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy oszlásra való felszólítás valóban elhangzott-e.

2) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendezvény helyszínén megjelent rendőrök előbb az épület előtt igazoltatták az ott tartózkodókat, majd a klubban kibérelt előadóterembe mentek, a fórum résztvevőit szintén igazoltatták, és az asztalon található papírokat elkobozták. A panaszos álláspontja szerint az akciót „elképesztő arroganciával és erőszakossággal” hajtották végre, több mint fél órán át tartották fel a fórum résztvevőit.

a) A Testületnek tehát megvizsgálni kellett, hogy a helyszínen – az épület előtt, majd a rendezvény helyéül szolgáló helyiségben – elvégzett igazoltatásokra az adott körülmények megfelelő jogalapot szolgáltattak-e.

A csatolt iratok tanúsága szerint a 9 óra 20 perckor tett lakossági bejelentést követően kiérkező járőrök hajtották végre az épület előtt, illetve a klubban tartózkodó személyek igazoltatását. A jelentések nem jelölnek meg jogszabályi szintű jogalapot, arra azonban tartalmilag utalnak, hogy az intézkedéseket a bejelentés valóságtartalmának ellenőrzésére kezdték meg a helyszínen. Ez alapján megállapítható, hogy az igazoltatások jogalapját az Rtv. 29. §-a szerinti – a közrend védelme keretében is értékelhető, de közvetlenebbül – bűnmegelőzési, bűnüldözési cél jelentette, amely a Testület megítélése szerint megfelelő, törvényes alapot biztosított az intézkedésre az alábbiak szerint.

A rendőrségre arról érkezett bejelentés, hogy a bíróság által két nappal korábban jogerősen feloszlattott Magyar Gárda tart összejövetelt a panaszban említett helyen és időben, tehát fennállt a lehetősége annak, hogy valamely jogellenes magatartás, így például a Btk. 212/A. §-ába ütköző egyesületi joggal visszaélés tényállása megvalósul.

A Btk. 212/A. §-a értelmében „aki a bíróság által feloszlattott társadalmi szervezet vezetésében vesz részt, ha súlyosabb büncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el”. A Btk. – Complex Kiadó Kft. Jogtárában elérhető – kommentárja szerint „a Btk. 212/A. §-ban rögzített büncselekmény csak szándékos elkövetés esetén büntetendő. Az elkövető tudatában kell legyen annak, hogy a társadalmi szervezet feloszlattását kimondó bírósági határozat jogerőre emelkedett.” A HVG-Orac által kiadott büntetőjogi szakkönyv vonatkozó fejezete szerint a „büncselekmény szándékosan követhető el, amelyhez annak ismerete szükséges, hogy a társadalmi szervezetet a bíróság jogerősen feloszlatta” (Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 241. o.).

A jogirodalom szerint tehát a feloszlattásról hozott döntés jogerőre emelkedésétől kezdve állapítható meg a cselekmény elkövetése (amennyiben az esetleges elkövető tudatában van e ténynek). Ez az értelmezés a védett jogi tárgyat – a Complex-kommentár szóhasználatával élve „a közösségi élet és a közigazgatás rendjét, valamint a bírósági döntés tekintélyét” – figyelembe véve indokolt, hiszen e jogi tárgyakat sérti minden olyan magatartás, amely a jogerősen feloszlattott szervezet továbbműködtetésére, és egyúttal a jogerős ítélettel való szembeszegülésre irányul.

Indokolt volt ezért a bejelentésben megjelölt helyszínen tartózkodó személyek ottléte okának tisztázása, ennek keretein belül személyük azonosítása.

A Testület hangsúlyozza, hogy az igazoltatáshoz szükséges gyanú szintje enyhébb, mint a büntetőeljárásban használt gyanú-fogalom. Az Rtv. 29. §-a szerinti igazoltatáshoz szükséges gyanút pedig kétség kívül megalapozta az a körülmény, hogy a gárdista toborzást korábban valóban meghirdették a kérdéses időpontra (erről a panaszos is említést tesz), továbbá hogy a jelenlévők öltözete és előadásai szintén utaltak arra, hogy a rendezvény a Magyar Gárdával kapcsolatba hozható. A gyanút utóbb alátámasztotta, hogy a helyszínen ténylegesen felleltek gárdista toborzásra utaló iratokat.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli, „ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak”. A kifejtettek szerint fennálló gyanú a Testület álláspontja szerint az intézkedési kötelezettséget a konkrét esetben határozottan megalapozta.

Nem tartotta továbbá indokoltnak a Testület azt sem, hogy az intézkedésekkel összefüggésben az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének (a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával) a megsértését megállapítsa. A fent kifejtettek szerint felmerült gyanú kizárásához vagy megállapításához, az esetleges szervező későbbi azonosításához, illetve a későbbiekben potenciálisan szükséges tanúkihallgatások foganatosításához a valamennyi jelenlévőre kiterjedő igazoltatás a Testület megítélése szerint ugyanis nem volt eltúlzott jellegű.

Az aránytalanság megállapítására a jelenlévők létszámát figyelembe véve – amely a felvétel alapján 10-15 főre tehető – az intézkedések által igénybe vett fél óra sem szolgáltatott indokot.

A fentiek szerint a Testület a helyszínen zajlott igazoltatásokkal összefüggésben jogsérelmet nem állapított meg.

b) A panasz azon részét, miszerint a rendőrök az intézkedés során a rendezvény résztvevőivel és a szervezőkkel durva hangnemben beszéltek a Testület a videofelvételek megtekintése után nem tartotta megalapozottnak. Azokon ugyanis az látható és hallható, hogy a rendőrök átlagos hangnemben kezdték meg és folytatták le a klubban intézkedéseiket, agresszív fellépésre nem került sor. A Testület ezért a panasz e részét nem látta megállapíthatónak.

c) Annak megítélésére, hogy a rendezvény szervezőitől a rendőrök jogszabályi felhatalmazás birtokában vettek-e el iratokat a Testület hatásköre nem terjed ki. Az említett cselekmény ugyanis a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 151. § (1) bekezdése értelmében vett lefoglalásnak tekinthető, amelyre a Be. 170. § (4)

bekezdése értelmében – például bizonyíték biztosítása érdekében – nyomozás elrendelése nélkül is sor kerülhet.

Ezen intézkedés ellen a Be. szerinti sajátlagos jogorvoslat vehető igénybe, hiszen a törvény 196. §-a szerint akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érint, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet. A Testület állandó gyakorlata szerint a büntetőeljárás keretében elkövetett állítólagos rendőri jogsértésekkel kapcsolatos panaszokat a Testület csak akkor vizsgálhatja, ha azokkal szemben maga a Be. nem biztosít megfelelő jogorvoslati lehetőséget.

Mivel jelen ügyben nem ez a helyzet, a panasznak e részével a Testület nem foglalkozhatott.

V.

A Testület a fentiek szerint a panaszos egyesülési jogának a rendezvényen való rendőri fellépéssel ténylegesen megvalósult korlátozását jogszerűnek ítélte, mivel a rendőri intézkedéseket megfelelő törvényi felhatalmazás alapján és az arányosság követelményének megtartásával hajtották végre. Ezért a Testület a konkrét esetben nem állapította meg a panaszos érintett alapjogainak sérelmét, és – az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. december 2.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag